

Alarm

Alarm was een anarchistisch jongerenblad dat verscheen van 1922 tot 1926 onder reactie van [Anton Constandse](#). De oplage bedroeg tussen de duizend en 1600 exemplaren. Het blad bood een gemiddelde inhoud van cultuur en revolutionaire reflecties. De tekst van de colofon las: 'Alarm strijd voert tegen partijen en organisaties, tegen het gezag en het verraad en voor onverzoenlijke strijd tegen de bourgeoisie, voor haar onteigening in de bedrijven waar de arbeiders alles beheren zullen in hun tijdens de revolutie te scheppen organen.' Het netwerk rond Alarm ging in 1926 op in *Opstand*, een revolutionair maandblad dat eveneens onder redactie van Constandse stond.

Omslag van *Alarm*, 1922-1926, verschenen bij Kelderuitgeverij.

Context

De jaren twintig van de vorige eeuw vormde een bloeiperiode van het anarchisme in Nederland. De Russische Revolutie en andere opstanden aan het einde van de Eerste Wereldoorlog hadden ook hier revolutionaire verwachtingen gewekt. Er was sprake van een groeiend aantal stakingen en als gevolg van de afkeer van de oorlog nam ook het aantal dienstweigeraars toe en bloeiden antimilitaristische organisaties op.

Een generatie jongeren die in deze periode opgroeide was opstandig, radicaal en vervuld van maatschappelijke idealen. Sommigen van de geheelonthoudersjongeren kwamen ten opzichte van het anarchisme sympathiek te staan en organiseerden zich eind 1923 in de *Mokergroep*, rond het blad *De Moker*. Andere jongeren oorspronkelijk actief in afdelingen van de *Sociaal-Anarchistische Jongeren Organisatie* (SAJO) ondersteunden het blad *Alarm*. Kenmerkend voor deze anarchistische jongeren was het bestrijden van het 'bonzendom' binnen politieke organisaties en vakbonden. De genoemde bladen zorgden voor cohesie en continuïteit van het anarchisme.

Het blad Alarm

In het aantrekkelijk vormgegeven *Alarm* bekritiseerden jonge anarchisten onder aanvoering van enig redacteur [Anton Constandse](#), de oude generatie libertaire socialisten. De naam was ontleend aan de Oekraïense anarchistische beweging *Nabat* (Alarm) met als voorman [Nestor Makhno](#). De titelpagina kende meestal een opvallende politieke prent, vaak een hout- of lino-snede van Frans Masereel of van de Groninger expressionist Jan Wiegers. Verder treffen we afbeeldingen aan van de Duitse links-

radicale kunstenaars Käthe Kollwitz en Georg Grosz. Alarm was in sterke mate beïnvloed door het Berlijnse libertaire tijdschrift *Die Aktion*. Er waren overeenkomsten op het gebied van vormgeving, maar ook inhoudelijk: korte politieke artikelen en daarnaast aandacht voor kunst en literatuur. Zo vindt de lezer artikelen van de dadaïst Theo van Doesburg en van Piet Mondriaan. Mede onder invloed van het Duitse voorbeeld koos Alarm voor een combinatie van proletarisch anarchisme en radencommunisme:

‘slechts van onder op uit de bedrijven groeit het eenheidsfront der arbeiders, die alleen zelf de overwinning en de verlossende daad kunnen tot stand brengen: de Sociale Revolutie.’

Inspiratie

Daarbij voelden de lezers zich vooral geïnspireerd door de Duitse revolutionair Max Hölz. Deze dissidente communist had in maart 1921 in midden-Duitsland een revolte ontketend. Hölz en zijn vrijchaar van honderd tot tweehonderd arbeiders, trokken gewapend rond. Als ze een stadje bezet hadden ging de rode vlag in top en riepen ze de algemene staking uit. Er was een halve legermacht voor nodig om hem te arresteren, waarna hij tot levenslang werd veroordeeld.

Onderwerpen en opvattingen

Naast Constandse publiceerde [Jo de Haas](#) in het blad. Hij schreef bijvoorbeeld over de ‘zielkundige uitbuiting’ waarmee hij doelde op het scientific management van Taylor. Kenmerkende titels van artikelen waren: ‘Neemt – armen – neemt en eet’, ‘Stemt niet. De Staat is uw meester, uw meester is uw vijand. Wij zijn meesters kiest, maakt zichzelf tot slaaf’, en ‘Maart 1921. Vermoord te Kroonstadt. Door Judas Trotsky.’ *Alarm* plaatste vooral korte berichten, veel commentaren en aforismen – van anarchisten, maar ook van anderen, zoals Multatuli, Heinrich Heine en Oscar Wilde. Internationaal nieuws vormde evenzeer een belangrijk bestanddeel. *Alarm* besteedde veel aandacht aan politieke gevangenen, waaronder anarchisten en dissidente linkse communisten in Rusland. Maar ook aan gevangenen in eigen land, zoals Piet Kooijman en Leen van der Linde. Zij hadden met Jo de Haas in 1921 uit sympathie met de anarchistische dienstweigeraar Herman Groenendaal een aanslag gepleegd op een lid van de krijgsraad die medeverantwoordelijk was voor de veroordeling van Groenendaal.

Alarm kenmerkte zich door de luide toon waarin het uithaalde naar andersdenkenden – niet alleen politieke tegenstanders als de sociaal-democraten en bolsjewisten, maar ook libertairen met een andere mening, die niet altijd even fair was. Libertaire (ex-)predikanten als [Année Rinzes de Jong](#) en [Nicolaas Schermerhorn](#) werden, evenzeer als de voormalige zendeling [https://nl.wikipedia.org/wiki/Kees_Boeke_\(pedagog\)Kees Boeke](https://nl.wikipedia.org/wiki/Kees_Boeke_(pedagog)Kees_Boeke), aangevallen op hun knieval voor het christendom. Het syndicalisme zou zich louter richten op verbetering van de

materiële positie van aangesloten leden in de bestaande kapitalistische maatschappij. Staat en kapitaal bleven de macht behouden.

Alarm wees de vakorganisatietactiek en het 'bonzendom' af en propageerde in de plaats daarvan de bedrijfsraden als kernen van de socialistische maatschappij. Een andere factor die waarschijnlijk meespeelde was het tekort aan ethisch idealisme dat het syndicalisme werd toegedicht. Jo de Haas schreef dat eigen profijt nooit de stuwende kracht tot handelen kan en mag zijn. Het proletariaat moest volgens Alarm ook in actie komen uit zedelijke overtuiging, zelfs als dat handelen in strijd was met het eigen belang.

OPRUIEND

MANIFEST AAN ALLE ARBEIDERS

Crisis? Onzin, leugen en verraad!

Crisis is een modewoord geworden, een woord, dat voor elk toepasselijk is en waar elk zich op kan beroepen. De werkelijkheid is, dat er van alle levensmiddelen en verbruiksartikelen zooveel in voorraad is, dat niemand gebrek behoeft te lijden.

Crisis?

Zeker het kapitalisme is in moeilijkheden geraakt, dat is alles. En deze moeilijkheden tracht men natuurlijk zooals altijd af te wentelen op de ruggen der arbeiders.

Crisis?

Zeker maar voor de arbeidersklasse behoefde er geen crisis te wezen, want nog nooit is het in de wereld-geschiedenis voorgekomen, dat er zooveel producten voor het gebruik gereed lagen als thans.

En nu crisis, als er van alles genoeg is!

Wij herhalen het: **Onzin, leugen en verraad.**

Men wil thans herstel van het kapitalisme door planmatige productie-ordening. Partij en vakorganisatie wijzen de bourgeoisie den weg, hoe het moet. Zij immers hebben herstel noodig.

Het kapitalisme is bloeiend, wanneer er een tekort is. Partij en vakbeweging eveneens.

Zij nle parasiteren op de armoede en ellende van een groot deel der arbeidersklasse.

Moeten wij nog langer zoo'n stelsel dulden?

Nee, en nogmaals nee. Wij willen om den bliksem geen verzoening met de bourgeoisie, en daarom zeggen wij:

Gezien de machteloosheid van alle partijen en vakorganisaties;

Gezien het grootste gevaar en onnut van staking, e.d.;

Gezien het toekomstig bankroet van het kapitalisme;

Gezien het steeds grooter wordende aantal werklozen;

Arbeiders, klassegenooten weest paraat

Weigert, om als organisatie-slaaf datgene te doen, wat tegen Uw gedachten indruischt.

Weigert om nog langer als koolies naar de werkverschaffingen te worden gezonden.

Wordt wakker. — Eischt Uw rechten als mensch, en handelt dienovereenkomstig.

Vervloekt zij de kapitalistische klasse, die ons langzaam maar doelbewust naar den afgrond voert.

Vervloekt zij ook de politieke sjacheraars, de getrouwe dienstknechten der bezittende klasse, de dompers en verraders der arbeidersklasse. Schudt af, wat uw welzijn belemmert of in gevaar brengt. Honger en koude

te lijden, wanneer er levensmiddelen en kleeven genoeg zijn, is eveneens onmenscheijk.

Daarom neemt toch datgene wat voorradig is en waar ge recht op hebt. Naar den bliksem met Burgerlijk

Arb.bestuur en Crisis-Comité waar partijen en organisaties zoo graag mee schermen.

In naam van Uzelve, Uw vrouwen en kinderen:

Bestormt de magazijnen en neemt wat gij nodig hebt

Wij Alarmisten propageeren de onteigening en veronting der bourgeoisie door het NEMEN van de

productie en de productie-middelen.

Nemen is een gebiedende noodzaak geworden.

Haalt leeg de magazijnen en warenhuizen. — Neemt wat U toekomt en verdeel het.

Wij ruien U op tot daadwerkelijk verzet omdat dit de eenige kans is, om Uw geheele ondergang te voorkomen.

Wij ruien u op, om door plundering der magazijnen etc. mede te werken aan de vernietiging der bour-

geoisie en aan de verwerkelijking van de

proletarisch economische revolutie.

Voor de Alarmisten:
P. KOOIJMAN
B. HAAN
J. RICHTER
E. ROEST

Uitgave: Landelijk Verbond van Alarmgroepen.

Teksten

- [Opruiend manifest aan alle arbeiders, 1933](#)
- [Manifest, 1933](#)

Verder lezen

- ALARM, 1922-1926, Anton Constandse, Kelderuitgeverij, 2012

Bron

- Met lichte aanpassingen bijna geheel ontleend aan *Facsimile van anarchistisch tijdschrift Alarm, Onvoltooid Verledentijd*
- Het in dit artikel afgebeelde manifest is ontleend aan P.A.Kooijman, Neem en eet (red. L. Hornstra). Het werd in februari 1933 verspreid door de Alarmgroepen; Afgedrukt in tijdschrift [De AS](#) #169-170.

From:

<https://www.broodhandel.nl/> - **Anarchisme.nl**

Permanent link:

<https://www.broodhandel.nl/namespace/alarm>

Last update: **23/09/20 07:57**